فلاشباک.. بەشی پانزە.. ستیڤان شەمزینی

لە دەفتەری بیرەوەریی رۆژانەوە

ستیڤان شەمزینی
بەشی پانزە

دوێنێ پاش پێنج رۆژ مانەوە لە نەخۆشخانەی "ئیمەرجنسی" هاتمە دەرەوە و ئێستا لە ماڵەوەم. لە رۆژی 2-3-1999 لەو کاتەی لەگەڵ هاوڕێیان بووم لە گوندی "دەڵێژە و چەپە چنارە"ی قەرەداغ، کە سەرقاڵی مەشقی پراکتیکی عەسکەریی بوون، نارنجۆکێک بە هەڵە لەلایەن هاوڕێی "کاوە نەسیب مقەدەم" هەڵدرایە نزیکم، بەو هۆیەوە دوو پارچەم بەرکەوت، یەکەمیان کەوتە سەر برۆی چەپ و دووەمیشیان دەستی چەپی گرتم. هەرچەند من بۆ مەشقەکە نەچووبووم بەڵکو بۆ کاری وەرگرتن و ئامادەکاریی بەرنامەیەکی رادیۆیی لەگەڵ "ئاسۆی پەیامنێر" چووبووین، بەڵام تیایدا بریندار بووم، لە ڕێگەی هاوڕێ "نازەنین ساڵح" کە نامەیەکی تایبەتی نووسیبوو بۆ "د.عەدنان" رۆژی 3-3 داخڵی نەخۆشخانە بووم و هەمان رۆژ نەشتەرگەریان بۆ دەستم ئەنجامدا، سەرەتا بڕیار بوو بە بەنجی مەوزوعی بیکەن، بەڵام بەهۆی ئەوەی پارچە رومانەکە بەرەو قووڵایی چوو بوو، ناچاربوون بەنجی گشتیی بەکاربێنن.

ئەمەوێ بڕۆمە دەرەوە، هیچ بەرنامەیەکم نییە، جگە لە بینینی یار، لەگەڵ ئەوەش ئەو هەمیشە لە بیرۆکەکانم تەقیوە، لە بەرئەوەنا، بیری تەقەنەرم هەیە، بەڵکو بەو هۆکارەی ترسی هەیە ئەو یاخیبوونەم لە کولتوور، لە بنەماڵە، لە ئاین، لە خێڵ و دەسەڵات، لە کۆمەڵگە و حزبەکان، سەرئەنجام ببێتە مایەی دەردیسەرییەکی گەورە بۆم. مرۆڤ چەند بیەوێ خۆی بێت ناهێڵن! چەند بیەوێ لە قاڵبە داتاشراوەکانی نەتەوە و مەزهەب و سیاسەت بێتە دەرەوە ناهێڵن!. ئازادیی تەنیا درۆیەکی گەورەیە لە هەموو جیهاندا، وەلە حاڵەتەکە رێژەییە، بەڵام لەسەر زەوی هیچ ئازادییەک نییە. ئازادیی لە زەمەنی سیستمی نوێی جیهاندا لەلایەن دەوڵەتانی زلهێز و بەهێزەوە ئەتک کراوە.

زۆرجار ئەڵێن قەمعی سیاسیی و سەکسی و کۆمەڵایەتی خەسڵەتێکی کۆمەڵگە پیریمتیڤەکانە، ئەوانەی بە جیهانی سێهەم ناسراون، کەچی داخی گرانم لە سایەی سەرمایەداریی و شەپۆلی سێیەمی شارستانی لە جیهانی رۆژئاوا مرۆڤ کائینێکی کۆنترۆڵکراوە و بە رۆبۆتکراوە!

فەرموو چالاکییەکی گرنگی ئەنتی سیستم بکە، بزانە چۆن پۆلیسی نەودەوڵەتی وەک کارلۆس دەستبەسەرت ئەکا. مەبەستم داکۆکی نییە لە کارە مافیاییەکانی کارلۆس، بەڵام تۆ کارێکی ئینسانی بکە کە زیانی بە سیستمی سەرمایەداریی هەبێ، بەهەمان میزان ئەتکێشن و دزێوت ئەکەن. تیرۆرکردنی قەشەکانی لاهوت تەحریرە لەلایەن سی ئای ئەی "CIA" باشترین بەڵگەیە.

ناهەقەن مرۆڤ بە دیسپلین بژی، ناهەقەن مرۆڤ لەگەڵ سروشت ئاشت بێتەوە، ناهەقەن مرۆڤ بە ناچارکردن بە هەزار شت کە ئارەزووی ناکا بژی. مرۆڤ بە جۆرێ کۆیلەی سیستمی سەرمایە کراوە کە هیچ کات ئەو کۆیلەدارییە شێوەی نەبینراوە بەدرێژایی هەموو مێژوو. ئەنگلس وتەنی "لە کۆندا کۆیلە یەک جار بە یەک کەس دەفرۆشرا، بەڵام پرۆلیتاریا ناچارە هەموو رۆژێک بگەرێ هەموو کاتژمێرێک خۆی بفرۆشێ". خۆفرۆشتن بەو مانایەی کە هێزی میکانیکی و جەستەیی بە کەی سیستمی کاپیتالیزم ئەفرۆشێ. ئەوە کەی ناوی ئازادییە لە جیهانی رۆژئاوا کە خەڵک هەموو وەک شارە مێرووڵە بەیانیان ئەڕژێنە وەستگەکانی شەمەندەفەر و پاس؟ بە ئەوەی زووتر بگەنە کارخانە و فابریکەکانیان، هەشت نۆ سەعات رۆبۆت ئاسا کاربکەن و دواتر بە شەکەتی دەگەنەوە ماڵ. ئەمە داڕنینی مرۆڤە لە هەموو بەها و ئارەزووە ئینسانییەکانی، ئەمە پرۆسەی خنکاندنە بە هەنگوین نەک ئەو فۆرمە کلاسیکییەی کوشتن کە لە دنیای رۆژهەڵاتیدا باوە. ئەمە وێرانکردنی هەست و رۆحی ئینسانەکانە.

مرۆڤ گەیشتۆتە ئەو راددەیەی کە "بیتهۆڤن" لەسەرە مەرگدا وتی "هاوڕێیان بیکەنە چەپڵەڕێزان، گاڵتەجاڕییەکە ئیدی تەواو". نامەبوونی ئینسان گەیشتۆتە ئەو ئەندازەی هەست ئەکات بە مردوویی ئەژی و مردنیش وەک پرۆسەیەکی فیزیکی بە جەژن و زەماوەند لەکبداتەوە! ئەزانن ژیان خۆی لە خۆیدا ناماقوولە، هیچ و پووچە، لەوەش کارەساتبارتر دەستتەوەردان لەو هیچی و ناماقوولییەدا بکەیت. تا زۆرتر و زۆرتر، هیچیتر و ناماقوولتری بکەیت!!. هەر لەبەرئەوەیە پەککەک لەم وەسکییە ئەخەمەوە و نەفەسەکی خەمبارانە لە جگەرەکەم ئەدەم، پێش ئەوەی سەرم بکرێتە تەپڵێک.

ئەم بەیانییەش شیعرەکم نوسیوە کە بەمجۆرە دەست پێ ئەکات:

گەر بەدەستم ئەبوو لە ئاسمانەوە نان و ئازادیم ئەباران

گەر خودایەک هەیە چەند شەرمە کە ئەم کارە ناکات؟

ئەگەر بەدەستم ئەبوو فرمێسکم ئەگۆڕی بە بزەی شیرین

گەر خودایەک هەیە بەچی دەخۆشە بە قووڕپی گریان؟.

8-3-1999

تێبینی: ئەم بەشە لە لاپەڕە 51-55 کتێبی "فلاشباک"چاپ و بڵاوکراوەتەوە. کتێبەکەش لە سەرەتای ساڵی 2017 چاپ بووە

کۆمۆنیزمی کرێکاری وئازادییە تاکە کەسییەکان حەمید تەقوایی

سازدانی دیمانە:خەلیل کەیوان
وەرگێڕانی:کاوە عومەر

ئەم دەقە لەسەر بنەمای چاوپێکەوتنیکی کەناڵ جەدید ئامادەکراوە

خەلیل کەیوان:ئەڵێن کۆمۆنیستەکان گرنگی بەئازادی تاکە کەسی نادەن.ئایا هۆکاری بڵاو بونەوەی ئەم جۆرە بیرکردنەوانە ئەزمونە شکست خواردوەکانی سۆڤیەت وچین وهتددە؟کۆمۆنیزمی کرێکاری سەبارەت بەئازادییە تاکەکەسیەکان چی دەڵێت؟ئایا یەکسانی تاکەکان لە کۆمەڵگەدا کەیەکێک لە ئامانجە بنەڕەتیەکانی کۆمۆنیستەکانە بەمانای نەهێشتنی جیاوازیە تاکەکەسیەکانە؟ڕوانگەو کارنامەی عەمەلی کۆمۆنیزمی کرێکاری لە بواری ئازادیە تاکەکەسیەکاندا چیە؟ئەم پرسیارانەو زۆر پرسیاری تریش هەر لەم بوارەدا لەگەڵ حەمید تەقوایی دەخەینە ڕوو.
حەمید تەقوایی وێنەیەکیان داوە کە کۆمۆنیستەکان تاکیان کردوەتە قوربانی گشت.ئایا ئەمە ڕاستە کە کۆمۆنیزم بەهۆی ئەو گرنگیەی کەبە کۆمەڵگەو ژیانی کۆمەڵایەتی ئەدات،ئازادی ومافە تاکەکەسیەکانی فەرامۆش کردوە؟

حەمید تەقوایی: بەوشیوەیە نیە.بەتەواوەتی پێچەوانەیە،گرنگی و پێگەو دەورێک کە کۆمۆنیزمی کرێکاری بە تاک وئازادییە تاکەکەسیەیان قایلە زۆر تەکمەترە لە لیبریاڵ ترین و دیموکراتی ترین ئەو ڕوانگانەی بلۆکی بەرانبەر،لە بلۆکی بەرگریکار لە سەرمایەداریدا بونی هەیە.
یەکەم ئازادیە تاکەکەسی وکۆمەڵایەتیەکان جیواز نین لەیەکتر.بەڵێ

کۆمۆنیزم لە بنەڕەتدا لەپیناو ئازادی و یەکسانی و ڕزگاری تەواوی کۆمەڵگەدا خەبات دەکات و کۆمەڵگە چەقی خەباتەکەیەتی بەڵام ڕاستییەکەی ئەوەیە کە رزگاری کۆمەڵگە، ئازادی هەموو خەڵک ودابین کردنی خۆشگوزەرانی گشتی، لە ئاستی هەر ئەندامەکی کۆمەڵگەدا دەنگدانەوەو مانای دەبێت و ناتوانێت مانایەکیشی هە بێت جگەلە خۆشگوزەرانی و ئازادی یەک بەیەکی تاکەکانی کۆمەڵگە.

دوهەم خاڵی گرنگ تر ئەوەیە کە کۆمۆنیزمی کرێکاری تەنها بەرگریکاری مافی تاکەکان نیە بەڵکو ئەیەوێت لە پێداوستیە ئابوری-کۆمەڵایەتیەکان بەهرەمەند ببن وئەو مافانە بە هەموان دەستە بەر بکرێت.

سەیرکەن، زۆرکات لە کۆمەڵگەکانی ئەمڕۆدا، لە سیستەمی سەرمایەداریدا، کاتێک قسە لەسەر ئازادی ومافی تاکەکان دەکرێت، بابەتەکە تەنها لەئاستی قانونی ویاساییە و بە زۆرینەی کۆمەڵگە وەک مەرەکەبی سەر کاغەز دەمێنێتەوە. بۆ نمونە لە کۆمەڵگەی سەرمایەداریدا تۆ دەتوانیت و مافی ئەوەت هەیە کە بۆ هەر شوێنێکی دونیا کە بتەوێت سەفەر بکەیت بەڵام ئەگەر پارەو پیداویستیەکانی سەفەرت نەبێت، ئەگەر ناچار بیت بۆ دابینکردنی ژیانت هەموو ڕۆژێک کار بکەیت، لەکردەوەدا ناتوانیت سەفەر بکەیت، تۆ مافی ئەوەت هەیە کە هەر خانویەک پیت خۆشە بیکڕیت بەڵام ئەگەر توانا مالیەکەیت نەبوو ئەوکاتە هەتا کۆتایی تەمەنت دەبێت کرێ نیشین بیت و ناتوانیت سود لەمافی هەبونی خانوو وەربگریت. تۆ دەتوانیت ئازادانە ڕای خۆت دەرببڕیت بەڵام ناتوانیت سود لە ڕاگەیاندنە سەرەکیەکانی کۆمەڵگە ئەو دەزگا ڕاگەیاندنانەی کە بیروڕای گشتی پێکدەهێنن. تەنها بۆ ژمارەیەکی دیاریکراو بەردەستە. تەنانەت لە وڵاتانی ڕۆژئاوادا کە بە"لانکەی دیموکراسی" ناسراون هەموان دەتوانن لە هەڵبژادنەکاندا بەشداری بکەن بەڵام ئەگەر ملیۆنان دۆلار بۆ پڕوپاگەندەی هەڵمەتی هەڵبژاردن سەرف نەکەیت لەڕاستیدا شانسی سەرکەوتنتان نابێت.

ئەم نمونانە و هەزاران نمونەی هاوشێوەی پیشانی ئەدەن کە هەبونی ماف، و توانای کردەیی سود وەرگرتن لەماف، دوو بابەتی بەتەواوەتی جیاوازن. ئەم فاکتەرەی دوهەم هیچ پێگەیەکی لەئیعرابدا نیە لە کۆمەڵگەی سەرمایەداریدا و هیچ کەس قسە لە بارەیەوە ناکات. ئەوە ئەگەر بەیاننامەی مافی مرۆڤ بخوێنیتەوە دەبینیت تەنها وشەیەکیشی لەبارەی لەتوانادابونی بەهرەمەند بونی هەموو خەڵک لە یەکسانی تێدا نیە . لەسەر کاغەزدا. هەموو مافی یەکسانیان هەیە بەڵام بەکردەوە ناتوانن سود لەم مافانە وەرگرن. ئەم کیشەیە تەنها لە کۆمەڵگەیەکی کۆمۆنیستیدا دەتوانرێت چارەسەر بکرێت. کۆمۆنیزم نەک هەر تەنها

باو□ی بە ئازادی ومافە تاکەکەسیەکانە، بەڵکو توانایی سود وەرگرتنی هەموانە لەم ماف وئازادیانە. ئەم ئەگەرە، ئەوەی کەلەڕوی بابەتیەوە مرۆڤەکان بتوانن لەم مافانەیان بەهرەمەند ببن، بەتەواوەتی لە گرەوی سۆسیالیزم دایە. هەتا سەرمایەداری ڕیشک□ش نەکەیت ئەم بوارە ناڕەخسێت.

بە دەستەواژەیەکی تر کۆمۆنیزم بە لەناوبردنی ئەو فشارە ئابوریەی کە لە هەناوی سەرمایەداریدایە ک□ بەسەر زۆرینەی ئەندامانی کۆمەڵگە، بەدەستەواژەی ئیمڕۆیی لەسەدا نەوەدونۆکاندا دەسەپێنرێت، بەشێوەیەکی ڕاستەقینە توانای دەست ڕاگەیشتنی بەو ماف وئازادیانە مەیسەر دەکات. کۆمەڵگەکانی سەرمایەداری وەڵامێکیان بۆ ئەم کێشەیە پێنیە و تەنانەت بانگەشەیەکیشیان لەم بوارەدا نیە.

خەلیل کەیوان: بەڵام ئەزمونەکانی وەکو سۆڤیەتی جاران وچین و کۆریای باکور پیشانی ئەدەن ک□ ئازادیە تاکەکەسیەکان لەو کۆمەڵگەیانەدا پیشێل دەکرێت. هۆکار چیە؟ ئایا ئەم کارە پەیوەندی بە ئایدۆلۆژی کۆمۆنیستی ئەو دەوڵەتانەوە نیە؟

حەمید تەقوایی: خالی یەکەم ئەوەیە ئەو ڕژێمانەی کە ناوت هێنان خۆیان بە کۆمۆنیزم دەزانی یان دەزانن. لە قسەکانیاندا خۆیان بەکۆمۆنیست ناو دەبەن لە کردوەشدا شتیک نین جگە لەسەرمایەداری دەوڵەتی. بەتایبەتی چین بەکردەوە ئەم ڕاستیەی نیسانی دونیا داوە. کۆمۆنیزم لەبنەمادا لەپێناو نەمانی چەوسانەوە هەڵوەشاندنەوەی کاری بەکریدایە. ئەمە هەموو دونیا، چ لایەنگران وچ نەیارانی کۆمۆنیزم دەیزانن. لەهەمان کاتدا هەموان دەبینن کە چەوسانەوەو کۆیلایەتی بەکرێ لە چین بەتوندوتیژترین شێوە، تەنانەت توندتر لە وڵاتانی سەرمایەداری کە ئیدێعای کۆمۆنیزمیان نیە. لە ئارادایە. لەبەر ئەوە زۆر ئاشکرایە کە ئەم ج□ر□ □□ژ□مە پێشێل کارەی ئازادیە کەسیەکان هیچ پەیوەندیان بە ئامانج و ئاسۆی کۆمۆنیزمەوە نیە. بەڵکو پەیوەستە بەجۆرێکی تایبەت لە سەرمایەداری، کە پێویستیان بە هێزی بێ ڕکابەری دەوڵەتە لە ئابوری و لە سیاسەتدا. شێوازی سەرمەیەداری دەوڵەتی کە بەرنامە بۆ داڕێژروای دەوڵەت وپشت بەستوە بە کۆنتر□□ی هەموو هۆکارەکانی ئابوری وسیاسی، بەڵام هەر وەکو سەرمایە لە جۆری ڕۆژئاوا چەرخی ئابوریەکەی لەسەر بنەمای چەوسانەوەی هێزی کارو قازانج هینان و کەڵەکەی سەرمایە دەسوڕێت.

هۆکاری ئەوەی کەلەو ڕژێمانەدا ئازادی ومافەکان زیاتر پێشێل دەکرێت لە دوو حەقیقەتەوە سەرچاوە دەگرێت. یەکەم کە کۆنترۆڵی تەواوی دەوڵەت بەسەر هەموو کارو کاردانەوە ئابوریەکانی کۆمەڵگەدا پێوستی بە سەپاندنی دەسەڵاتی موتڵەق وپاوانی دەوڵەتە بەسەر

کۆمەڵگەدایە لە هەموو بوارەکاندا،لە لایەنی ئابوری وسیاسی وکلتوری و کۆمەڵایەتی و هتد،ئەمەش پێویستی بەپێشێلکردنی تەواوی ماف وئازادیەتاکە کەسی و مەدەنیەکانی هاو□تیانە و دوهەم هەر ئ□م تاکۆکیەی نیوان تاوو بانگەشەی کۆمۆنیستی و ڕاستیە کاپیتالیستیەکانی ئەم ڕژێمانە ئەوە دەخوازێت کە دەوڵەت پێش بەهەر ڕادەربڕینێکی ڕەخنەگرانە و هەر ئاماژەیەک ب□م تاکۆکیە بگرێت.ڕاست لەبەر ئەوەی ڕژێمێکی کاپیتالیستی کە خۆی بە کۆمۆنیست ناو دەبات ناتوانێت رێگە بدات کە کەسێک پەنجە ڕاکێشێت بۆ ئ□و تاکۆکیە و بۆ نمونە کەسێک یان حزبێک و دەزگایەکی ڕاگەیاندن دژی ئەم کارە بوستێتەوە.ئ□م تاکۆکیە ئەوەندە ئاشکراو ڕونە کە کەمترین دەنگی ناڕەزایەتی لە دژی ئەو بارودۆخە ئەتوانێت ببێتە بزوتنەوەو هێزێکی گەورەی کۆمەڵایەتی،.لە بلۆکی شورەویش هەر بەو شێوەیە بوو.یەکێک لە هۆکارەکانی هەرسهێنانیشی هەر ئ□و تاکۆکیەبوو.

ئەم دوو فاکتەرە دەستبەسەردا گرتنی تەواوەتی دەوڵەت بەسەر هەموو کاروباری کۆمەڵگ□ و تاکۆکیەک کە لەنیوان ئیدیعای کۆمۆنیستی دەوڵەت و واقیعیەتەکانی کۆمەڵکەدا هەیە بنەما و سەرچاوەی پێشل کردنی ماف وئازادیەتاکەکەسیەکانە لە ڕژێمە سەرمایەداریەکانی داواکاری کۆمۆنیزمدا نەک ئایدۆلۆژیا و یا سیاسەتی کۆمۆنیستی نامەجوودی ئەو دەوڵەتانە.

خەلیل کەیوان:باسێکی تر با بەتی تایبەتمەندیە تاکەکەسیەکانە.لایەنی تایبەتی کۆمۆنیزم جەختکردنەوە لەسەر یەکسانی هەموو ئینسانەکانە.ئایا ئەم جەختکردنەوەیە،لەسەر یەکسان کردنەوەی تاکەکان بە پیشێلکردن و نکوڵیکردن لە تایبەتمەندی تاکەکان لە کۆمەڵگەدا کۆتایی نایەت؟

حەمید تەقوایی: بەهیچ شێوەیەک یەکسانی بەمانای وەک یەکبون نیە.ئێمە باسی یەکسانی دەکەین نەک وەک یەک بوون.ئاسۆو ئامانجی ئێمە بەدیهێنانی ئەم دروشمە دیارو ناسراوەیە.لەهەرکەس بە پێی توانا،و بۆ هەرکەس بەپێی پێوستی.بەدڵنیایی پێویستی مرۆڤەکان جیاوازە.مر□ڤ جیاوازەکان پێویستی جیاوازیشیان هەیە و وەڵام دانەوەی ئەم پێویستیانە نەک هەر بەمانای پێشێل کردن و نکوڵی کردن لەم تایبەتمەندیانە نیە بەڵکو بەڕەسمی ناسینی ئەو تایبەت مەندیە کەسیانەیە وەک بنەمای مامەلەکردن لەگەڵ تاکەکان دای دەنێن،بیگومان خێزانیکی چەند نەفەری بەراورد بە کەسێک کە بەتەنها دەژی پیویستی بە خانویەکی گەورەتر هەیە.و یان کەسانیک کەلە هەڵبژاردنی جل وبەرگ و کەلوپەلی ژیان و جۆری سەرگەرمی و هتد

سەلیقەو ئەولەوەتی جیاوازیان هەیە پێویستی جیاوازیان هەیە.لە دروشمی هەرکەس بەپیی پێویستیەکەی هەموو ئەم تایبەت مەندی و جیاوازیانە لەبەرچاو گیراوە، پێویستیەکان جیاوازن و کاتێک ئامانج و سیاسەتی ئەوە ئەمە بێت کە پێویستیەکانی هەموو تاکەکانی کۆمەڵگە دەستەبەر ببێت مامەڵەی وەک یەکت لەگەڵ تاکەکان نەکردوەو چون یەکبونێک لە ئارادانابێت.

من دەزانم کە کۆمەڵگەی چاینە، بە یەک شێوەکردنی پۆشاکەکان و تەنانەت بەهاکان و سەلیقە هونەری و کلتوریەکان بەتایبەت پاش شۆڕشی کلتورگۆڕین لە وڵاتدا برەوی پەیداکرد،ئەو وێنەی بەدونیا داوە کە گوایە کۆمۆنیزم خوازیاری چونیەککردنی تاکەکانە. لە وەڵام بەمەدا ئەبێت جارێکی تر ئاماژە بکەم بەسەرمایەداری دەوڵەتی لەژێر ناوی کۆمۆنیزم و ئەو بەڵاو و کوێرەوەریە تایبەتانەی کە دەرهاویشتەی بون.دەستبەردارگرتنی بە ڕکابەری دەوڵەتی پێویستی بە کۆمەڵگایەکی سەربازگەییە و ئەمەش ئەمڕۆ لە کۆریای باکوردا دەبینین.
کۆمۆنیزمی کرێکاری ،کۆمۆنیزمێک کە نوینەرایەتی مانیفێست وبرنامەی دونیایەکی باشتر دەکات، نەک تەنیا ناکۆکە لەگەڵ وەچونیەک لەکردندا بەڵکو ڕێگەدەدات کە بەفراوانترین و هەمەلایەنەترین لایەنی، تایبەتمەندیەکان وئامادەییە تاکەکەسیەکان بگەشێنەوە.ڕێک وەدیهێنانی ئیمکانی بەهرەمەندبون لە ماف وئازادیە تاکەکەسیەکان،کەلەسەرەتای ئەم دیمانەیەدا ئاماژەم پیدا،زامنی بەدیهاتنی دەورو پێگەیەکە بە تاکەکان کە تەنانەت لە لیبراڵترین ڕژێمەکانی سەرمایەداریدا ئەوە نابینیت.

خەلیل کەیوان: ئەم تێگەیشتنەی ئێوە لە گرنگی و پێگەی تاک، بە کۆمۆنیزمێک کەلە ئۆپۆزسیۆندایە چ مانایەکی هەیە؟

حەمید تەقوایی:کارنامەی حزبی ئێمە بە ڕونی گرنگی جیگای تاک پیشان ئەدات. بۆ نمونە هەرکەس بەدوای مێژووی حزبی ئێمەدا گەڕابێت دەبینێت کە مامەڵەی ئێمە لەگەڵ ماف وئەرکەکانی ئەنداماندا، بەتەواوەتی جیاوازە لە وێنەیەک کە ئەو کۆمۆنیستانەی ئێستا لەدەوڵەت و یا ئۆپۆزسیۆندان نیشانیانداوە.حزبی ئێمە یەکەمین ڕەوت و بزوتنەوەی کۆمۆنیستیە لە ئێراندا کە لە دژی سونەتی نهێنی کاری و ناشەفافیەت وئەندامانی تواوەو و ڕوخسارداپشراو لە ڕیکخراوە چەپەکاندا کەوتە ڕوبەڕو بونەوەو ڕایگەیاند کە ئەندامان وهەڵسوڕاوانی حزبی ئەبێت بە ناوی خۆیانەوە بنوسن ودیمانە بکەن و بەتەواوەتی خۆیان نیشان بدەن. ئەمە باسێک بوو کە مەنسور حیکمەت لە

کاتی دامەزراندنی حزبی کۆمۆنیستی ئێراندا پیشنیاری کرد و بە ئاشکرا لەو بارەیەوە نوسی و ڕونکردنەوەیدا. ئەو جەختی کردەوە لە گرنگی ناوو ئیمزای کەسەکان لەسەر سیاسەتەکان و لێکدانەوەکان وبۆچونە بڵاوکراوەکان لەلایەن حیزبەکان و ڕێکخراوە کۆمۆنیستەکانەوە. ئەم میتۆدە حزبەکان وسیاسەت و هەڵوێستەکانیان دیاری دەکات. نیشانی ئەدات کە حیزب کۆمەڵە کەسێکی دەموچاو شاراوە و بێ ناسنامە نیە کە وەک بەشی هەمویان لە ڕێکخراودا تواونەتەوە. تا ئەو کاتە سونەتی باو ئەوە بوو- و تا ئێستاش لە هەندێک لەو ڕێکخراوە چەپەکاندا تا ئاستێک ئەم سونەتە هەشتا هەرماوە- کە ئەندامانی ڕێکخراو شوناسی خۆ بەدەرەوەو ئاشکرایان نەبێت و تەنانەت ڕابەرانی ڕێکخراوەکانیش نەناسراوبن. هەکارێکی ئەم کارە بارودۆخی سەرکوت ومەسەلەی ئەمنیەت بووبێـام ئەمە هەمووی گرفتەکە ڕون ناکاتەوە. دەیانتوانی بەناوی خوازراو بنوسن و خۆیان پیشان بدەن. ئەمە بەر لە کێشەی ئەمنی و نهێنی کاری، ئاکامی لێکدانەوە و جۆرە بیرکردنەوەیەک بوو کە دەرکەوتن و خۆدەرخستنی تاکەکەسی بە ناکۆک دەزانی لەگەڵ هەڵسوڕانی بەکۆمەڵدا. وەک ئەوەی هەموو ئەندامانی ڕێکخراو وەک یەکن. باسەکەی ئەمە ئەوە بوو کە ئەبێت ڕون بێت کە یەکەم ڕابەرانی ڕێکخراوەکان چ بۆچون و هەڵوێستیکیان هەیە و دەورو کاریگەریان لەسەر سیاسەت و کارکردی ڕێکخراوەکەیان چیە و دوهەم کۆمۆنیستەکان ئەبێت ڕوخسارێکی دیارو ناسراویان لە ئاستی کۆمەڵگەدا هەبێت. ئەبێت ئاشکرابێت کە چ کەسانێک نوێنەرایەتی چ بۆچونێک دەکەن. بزوتنەوەی کۆمۆنیستی ئەبێت ئاشکراو ناسراو بن و گۆشەیەکی ئەم کارەش ناساندنی کەسایەتیەکانە بە کۆمەڵگەیە.

خاڵێکی تر ئەوەیە کە بڕی هەیە لە ڕێکخراوەکاندا بۆچونی جیاواز هەبێت کە بەسیاسەت وپێکهاتەی ڕابەری جیاواز کۆتای بێت. ئەبێت کۆمەڵگە ئاگاداری ئەم ئاڵوگۆڕانە بێت. بەتایبەتی کاتێک ئەم بۆچونە جیاوازانە بە پێکهێنانی فراکسیۆن وجیابونەوەکۆتای دێت. کۆمەڵگە دەبێت بزانێت کە هەرکەسێک چی دەڵێت و ڕەوتی باسەکان چۆن بوە. ئەمە بەشێکە لە شەفافیەت و بەرپرسیارێتی گرتنە ئەستۆیە لەبەرانبەر کۆمەڵگەدا. تەنانەت لە حزبێکداو بە سیاسەتێکی یەک دەست پیداگری تاکەکان وئەولەوەتەکان و شێوە تەبلغی کەسەکان جیاوازە، ئەبێت کۆمەڵگە ئەوە ببینێت. بەتایبەت خاوەن بۆچون و تیئۆریسەنەحیزبیەکان ئەبێت ناسراوبن. تاکتیک داڕێژەرانی حیزب ئەبێت ناسراوبن، ئەمەهەر لەو سەرەتایەوە، لەکاتی پێکهێنانی حیزبی کۆمۆنیستی ئێران، لە سی و چەند ساڵ لەمەوبەر، لەسەر ئەو بنەمایە بەم دیدگایەوە لە پێگەی تاک لە حیزبدا چالاکیمان کردوە. ئەم هەڵوێستگیریە لە حیزبی کۆمۆنیستی

کرێکاریدا بە بۆچونی حیزب و کەسایەتیەکان تەواو بوو.
ئەمڕۆ حیزبی ئێمە خاوەنی زۆرترین کەسایەتی ناسراوە لە ئاستێکی ئاشکراو کۆمەڵایەتیدا. ئەندامانێک کە بەواژۆی خۆیان لە بڵاوکراوە حیزبیەکاندا وتار دەنوسن، لە میدیا کۆمەڵایەتیەکاندا ناسراون، لە ڕوبەڕوبونەوەو کەمپینەکاندا ئامادەن، هەموانیش دەزانن کە ئەم هەڵسوڕاوانە ئەندام وکادیرانی حزبن.
خاڵیکی تر باسی حزب و کەسایەتیەکان. بە بۆچونی ئێمە ئەڵقەی پەیوەندی نیوان حزب وکۆمەڵگە کەسایەتیە حزبیەکانە وکاریگەریدانان لەسەر ئاڵوگۆڕو ڕوبەڕوبونەوەکان لە بنەمادا لە ڕێگەی کەسایەتیەکانەوە ئەنجام ئەدریت. لەم لایەنەشەوە ئەمڕۆ حزبی ئێمە خاوەنی کەسایەتیە ناسراو و خۆشەویستەکانە لەمەیدانە جیاوازەکاندا، ئەکرێت بڵێی نەبەردە جیاوازەکانی، وەک خەبات لە دژی ئیعدام، لەدژی بەردەباران، بەرگری لەمافی پەنابەری، بەرگری لە زیندانیە سیاسیەکان، لە بزوتنەوەی کرێکاری و هتد وهتد بەهرەمەندە. ئەمە تەنانەت هەوڵماندا وە ئەمە بکەینە کلتورێکی گشتی ولە بزوتنەوەی چەپ و لە بزوتنەوەی کرێکاری. ئەمڕۆ دەبینین کە بزوتنەوەی کرێکاری لە ئێران خاوەنی زۆرترین کەسایەتی چالاکە و کەسایەتی و چالاکوانی ناسراو و خۆشەویستی لە ئاستی هەموو کۆمەڵگەدا هەیە. بیست ساڵ لەمەوبەر بەو شێوەیە نەبوو. ئەمڕۆ نەک تەنها حزبی ئێمە بەڵکو بزوتنەوەی کرێکاری و بزوتنەوەی ناڕەزایەتیەکانی تریش بەرەو ئەم لایە جوڵاون.
کۆتا خاڵ مافی تاک لە حزبی ئیمەدایە. ئێمە باوەڕمان بەتواندنەوەی ئەندامان لە ڕێکخراوو لەژێر تیشک دانانی تاک لەڕێگەی ڕێکخراوەی حزبیەوە نیە. ڕێز بۆ فیداکاری و لەخۆبردویی دادەنێین. بەڵام ڕێکخستنی حزبی ئێمە لەسەر ئەو بنەمایە نیە، بۆ ئێمە ژیانی تایبەتی و لە پێشترینە کەسی و خێزانیەکانی ئەندامەکانمان گرنگیان هەیە و فاکتەرێکی گرنگە بۆمان لە کاری ڕێکخستنی کەسەکاندا. لە دابەشکردنی بەرپرسیاریەتیەکانیشدا ئارەزو هەڵبژاردەی تاکەکان بنەمای کاری ئێمەیە. بەرپرسیارەتیەکان لە حزبی ئێمەدا لەسەر بنەمای توانایی وئامادەیی و ڕازیبونی کەسەکان دیاری دەکرێت. بەم ڕیزبەندیە نەک هەر ڕوبەکۆمەڵگە بەڵکو لە ئاینامە لە بەنە ناوخۆیی و ڕێکخراوەییەکانیشدا تایبەتمەندیەکانی کەسەکان بۆ ئێمە گرنگن. چ لە کۆمەڵگەو چ لە حزبدا کەسانێک هەن کە لەکۆتایدا دەتوانن لە ئاستی کلتوری وکۆمەڵایەتی وسیاسیدا بڕۆنە پیشەوە و داهێنان وتواناییەکانیان پیشان بدەن. بەم ڕێگایە کۆمەڵگە دەچێتە پیشەوە. حزبیش هەر بەو ڕێگایە گەشەدەکات.
خەلیل کەیوان: ئەشێ بەستنی کۆنگرە بەشێوەی ئاشکراو لەجێیەکدا کە

هەموو خەڵک دەستیان بگات بە ئەندامان و ڕابەرایەتی حزب وکۆمیتە ناوەندی حزبیش، هەر لەم چوارچێوەیەی دیدگایی کۆمۆنیزمی کرێکاری بۆ تاک لەبەرچاو بگریت. بۆچونی ئێوە لەم بارەیەوە چیە؟

حەمید تەقوایی:یەک ئەوەش بەشێکەلە هەمان هەوڵی ئێمە بۆ ناساندنی کەسایەتی وناساندنی کەسانێکە کە سیاسەتەکان وبابەتەدیاریکراوەکانی حزب نوێنەرایەتی دەکەن،لەکۆنگرەکاندا نوێنەران وئەندامانی بەشدار بوو قسەوباس و بۆچونەکانی خۆیان دەخەنەڕوو.دەنگ بۆ بڕیار نامەی جۆراوجۆر ئەدەن،ڕاپۆرت ئەدەن لەبارەی ئەو کاروچالاکیانەی کەلە نیوان دوو کۆنگرەدا ئەنجامدراون.قسە لەبارەی خاڵەلاوازو بەهێزەکانی حیزبەوە دەکەن و ئەمانەهەموو بەبەرچاوی خەڵکەوە ئەنجام ئەدرێت.ئەمە بەشێک لە سیاسەتی ئاشکراو شەفافی حیزبە کەدەبێتە ئەڵقەی نیوان و لە ڕێگەی هەڵسوڕاوانەوەبەکردەی دەکرێتەوە. بەم شێوەیە کۆمەڵگە نەک تەنهالەناو باس و کاردانەوەکانی ناوخۆی حزبی ئێمەدا ئەبێت بەڵکو ئاگاداری هەڵوێست و کارکردو بۆچونی ئەندامەکانیش دەبێت لەم کاروکاردانەوەیەدا.ئاکامی ئەم شەفافیەت و ئاشکرایی و گرنگی دانە بە تاک،حیزبێکی کراوەو دیارو ناسراو و لە ئەنجامدا بەتەواوەتی شوێنی دادوەری و هەڵسەنگاندنی لەڕێگەی کۆمەڵگەوە.
ئێمە بە تەواوەتی لە بەرانبەر سونەتی کۆمۆنیستی ناشەفاف وناڕوون و مەکتەبیدا دەوەستێت کە بەداخەوە هەندێک لە هێزە چەپەکان گیرۆدەی بوون.کۆمۆنیزمی کرێکاری لەم ڕوانگەیەشەوە بەپێچەوانەی شەپۆلەوەیە.

خەلیل کەیوان:دوا پرسیارم سەبارەت بە ئازادی ومافە تاکەکەسیەکانە لە کۆمەڵگەی سۆسیالیستیدا.پاش سەرکەوتن و سەقامگیری ئەو کۆمەڵگە سۆسیالیستیەی کە ئامانجی ئێوە بوو مافی تاکەکان لە چ ئاستێکدا بەڕەسمی دەناسرێت .ئایا ئازادی دژایەتی لەگەڵ حکومەتی سۆسیالیستیشدا بونی ئەبێت؟

حەمید تەقوایی: بێگومان.ئێمە باوەڕمان بەئازادی بێ کەت وبەند هەیە و ئەوەش دەکەینە شتێکی کردەیی.ئەمەش وەک ئەپۆزسیۆن ئەو بنەمایە دەپارێزین و لەسبەینیی بەدەسەڵات گەیشتنیشمان ئەمە لە کۆمەڵگەدا دەکەینە یاسایەکی سەرتاسەری و پیادەی دەکەین.ئازادی بێ کەت وبەند واتە ئازادی تەنانەت ڕەخنەگرتن لە کۆمۆنیزم وسۆسیالیزم و دژایەتیکردنی دەوڵەتی سۆسیالیستی و پایەبەرزو بەرپرسەکان لە کۆمەڵگەدا.ئێمە باوەڕمان بەوەیە کە هەموو حزب و ڕێکخراوە سیاسیەکان تەنانەت ئیسلامیەکانیش دەتوانن فەعالیەت بکەن.تەنها مەرجی ئێمە ئەوەیە کە شەریکە تاوانی کۆماری ئیسلامی نەبن کەلە

حاڵەتێکی وەهادا بەپێی یاسای تاوانەکان ئەبێت دادگایی بکرێن وباجی تاوانەکانیان بدەن.جگەلەم حاڵەتە هەموان،بەهەر ڕادەیەک کە لەگەڵ سۆسیالیزم وکۆمۆنیزمدا ناکۆک بن،یان لانگری ڕژێمی کاپیتالیستی بن،ئازادن کە ڕێکخراو و دامەزراوەو ڕاگەیاندنی خۆیان هەبێت و چالاکی ئەنجام بدەن.هەموو حیزب و ڕاگەیاندنێک ئازادە ئیتر مەسەلەی “پیلانگێڕی لە دژی ڕژێم”و”لەبەر تێکدانی ئاسایشی نەتەوەیی” و”سوکایەتی بە پیرۆزیەکان” و “سوکایەتی بە ڕابەری” و هتد لە ڕژێمی سۆسیالیستیدا جێگایەکی نابێت.

بۆچی بەو شێوەیە؟بۆچی مەترسیەکمان لەنەیارانی دەوڵەتی سۆسیالیستی نیە؟لەبەر ئەوەی ئازادی و یەکسانی وخۆشگوزەرانی بۆ هەموان دەستەبەر دەکەین.تا ئەو جێگەی کە دەوڵەتی سۆسیالیستی،کە هەمان دەوڵەتی پێکهاتوو لە شوراکانی خەڵک.بتوانێت ئەو ئامانجە ئینسانیە دابین بکات و تەنانەت خەڵک ببینن کە کۆمەڵگە بەرەو ئەو لایە دەڕوات،و ئەگەر کێشەو گرفتێک هەیە واقیعی وبابەتیە.کە دەوڵەت خەریکی چارەسەرکردن ونەهێشتنیانە،ئەگەر کۆمەڵگە ببینێت ئەو نیزامە بەرەو لای دابینکردنی خۆشگوزەرانی گشتی ودەستەبەرکردنی ئازادی ویەکسانی بۆ هەموان بەڕێکەوتووە،ئەوکاتە هێزو حیزبە نەیارەکان پێگەیەکیان نابێت وپەراوێز کەوتوو ناکاریگەر دەمێننەوە،ئاشکرایە کە ئەو هێزانەی لایەنگری سەرمایەداری کە دەسەڵاتی سیاسیان لەدەستداوە
بۆ ماوەیەک درێژە بەژیانی سیاسی خۆیان ئەدەن و هەوڵ ئەدەن بارودۆخ بگەڕینەوە.ئەوانە دەتوانن لە شوراکاندا چالاکی بکەن و هەوڵ بدەن هێز کۆکەنەوە،بەڵام کۆمەڵگەیەک کە لەسەر دەرگاکەی نوسراوە”لە هەرکەس بەپێی توانا وبەهەرکەس بەپێی پێویستی”لەبەرانبەر ئەم هەوڵەی بۆ دواوە گەڕاندنەوەیەدا پارێزبەندیان هەیە.هەر لەم ڕووەوە ئەمە نەک تەنها نیگەرانیەکمان لە هەڵسوڕانی حزبە نەیارەکان نیە بەڵکو ئازادی هەڵسوڕانیان بە بەشێک لە پلاتفۆرمی سۆسیالیستی دەستەبەری ئازادیە بۆ کۆت ومەرجەکان بەهۆکاریک دەزانین لە پەسەندکردن ولەباری رژێمی سۆسیالیسی،بەتایبەت لە کۆمەڵگەی ئێراندا کە بەردەوام لەگەڵ سەرکوت وخەفەکردنی ئازادیەکاندا بەرەوڕووبووە.
هەر بەو شێوەی کە ئاماژەم پێدا ڕژێمی سۆسیالیستی ڕژێمی شوراییە و لە شوراکاندا دەتوانرێت بۆچون سیاسەتی جیاواز پێشنیار بکرێت و لەکۆتاییدا شوراکان لەسەر بنەمای ڕای زۆرینە بڕیار ئەدات.حیزبی ئەمەش حیزبێکە لەناو حیزبەکانی تردا کە سیاسەتەکانی لەناو شوراکاندا پێشنیار دەکات و دەیخاتە بەرباس.ئەمە دڵنیاین کە لە

پەیوەندیەکی لەو شێوەیەدا، تەنـا نەت ئەگەر هەر ئەمڕۆ و لەدڵی سەرمایەداری ئێستادا جێگیر ببێت،سۆسیالیستەکان زۆرینەی زۆر بەدەست دەهێنن.

١٥ سیپتەمبەری٢٠٢١

ئێوارەیەک لە خۆڵەمێش. شیعر/ کاوە عوسمان عومەر

با هاژە سیمفۆنیای ش□ش□کی تر،
کەلاوەخاکی جیهان بهاژێنێ،،
پێدەشتی خۆر، سوور،،،
بە خوێنی کاتی لەدەستچوو،
نامرم، تا تۆ گەردوون،
لە چاوتا زیندانی بێ،،
پەرتبوونی جەستەی ئێوارەیەکیش، لە خۆڵەمێش،
هێندەی شەکەتبوونی مەلە تەرەکانی دووریتە،،
هێشتا گژو گیای مۆری....
ژێر نەشتەری بروسکە، ،،
مەستە، بە زرنگە بەندۆلی کاژێری نامۆیی ،،
پرسیت، بۆ ترپەی دڵی نمە،
هەڵاڵەکانی شەوێکی مۆر ناژاکێنێ؟!
شەتڵی نێرگزی قەترانی یاخیبوونم ڕواند ..
تا ئەو سنورەی،،
ڕۆحی چوارمێخە کێشراوی هەردوکمانی تیا تەلبەندە،،،
پێش هەورسوتان،،،
پەپولەو گوڵی باردووی چوونتم سۆراخکرد ،،
تاوەکو شکۆفەی ووشە بیرچوەکان،،
لە بەردەم کانی بەخوڕی جوانیت زیندووکەمەوە،
ئای لە سوتماکی خاکێ...
چەتەکانی شەو جێیان هێشت،،
گەیشتنی سمکۆڵانی ئەسپی سوور،

هەروەک هەتاوی دەربازبوون،،،
تابلۆیەکە هێشتا ڵێڵ و تەواو نەبوو،،
جریوەیەک لە چۆلەکەی مسینی بێهودەیی،
لە تاوێرە بەردی مێژویەک سیخناخە،،
بە خوێنی نوسراو لەسەر تەوێڵی مێژونوسی دوێنێ ،
ئەو ڕوبارە سەرکێشەی ساڵە خؤلەمێشیەکانی بردین،
کاتێ هەموو پەریە باڵسوتاوەکان لە کۆڕەوی..
ژێر گا بەردی خلۆربووی نیشتمانا بوون ،،
ئەستێرەوانی سەرکەلی بێهودەیی مر□ق ،
بە پەنجە وەریوەکانی سەر ڕۆژمێری خۆڵ ..
پەیامە نەگیشتوەکانی فیردەوسێکی لە سەراب خوێندەوە،
دارەکان ڕوبارەکان کۆئەک□ نەوە،،
ک□ تەرەری وشەکانیش ،
لە سۆراخی پایزێکی سەرو ڕوخسار سپی،
بڵێسەی گرت ، مەلێک…
لە نێوان زیندانی ..
خۆشبەختی..و…
بەد بەختی..
وەک هەورازی لە حەسرەت،،
قەتیس ماوە، گەرچی مەنفا تەنها…
لە هەوارگەی ئێوارەیەکی خۆڵەمێشی،،
ڕۆخی ئاڵتونینی زەریای جێماوی نیگا تە،،،
دوای ڕەهێڵە ئێوارەیەک لەخۆڵەمێش،
بە نێوڕەزی ووشک و سوتاوی بێدەنگی،،
ساڵانی زڕی تێپەربوو، تێئ□ پ□□□م،
شەبەنگی ڕەشی غوربەت،،،
پێش هاتنیشمان..
شنەبایەکی ئاوزەنگبووە ،،
بە چیرۆکی نەمانی ئەم هەوارە لەسوتماک،
پێش نەمانیشمان،،
بەفری ڕەشی تەنیایی داپ□شی، ،،
بێستانی شەختەگرتووی دڵی ژنانی جەنگ، ،
پێم ووت، ئاو لە ڕۆحی تۆیە، یان..
ڕەنگی بیابان،،
هەمان خاکی خؤڵەمێشبووی ڕوخسارتە؟،
بۆ گلێنەی هەورێ ووشکترە،،
لە کانیە کوژراوەکانی بەهەشت؟

بە دەوەنێک لە ڕا بردوو، هەڵزەنی…
کەناریەک لە خۆڵەمێش.
کچە زەریا پۆشەکان،
یادەوەریە پەرشوبڵاوەکانی شاریان، لە سەفەرا..
بردەوە سندوقی ڕەشی ئۆقیانوسی بیرچوون،،
سەرگوزشتەی ئەندێشەنوسەکان،،
لە دوتوێی ئەفسانەی کەنارا هەڵگیرا،،
هەر وشەیەکی بای غوربەت،،
تەمەنێ ئەگوزەرێنێ،
تارمایی من و تۆ،
وەک دوو پەڕی ڕۆژنامەی..
بابردووی لێهات،
کڵاوی پیاوی بێهودەیی..
لە شەقامەکانی دوێنێدا،،
بای نیشتمانێکی دزراو بردی،،
زەریاش لەگەڵ شەو دەستی تێکەڵاو..
تا گلێنەی چاوی هەورەکان ،،
دڵۆپە تەنیایی تۆ ببارێ..
ژیان، تابلۆیەکی تەواونەکراوی مر□ق،
ل□ بەردەم پەنجەرەیەکی پۆڵاینی ژەنگنی واڵا
بەسەر شانۆی وێرانەجیهان،
پروشە لمی ساتەکان،،
مێژوی ڕۆشتویەکی…
بێ شوناس ئەنوسێتەوە،،،
وەرزی ..و…ە..ر..ی…ن..ی..
هەموانە،،..
لە ئاوێزانی تیشکێ،،
شەکەت و بێزار،
لە نەهاتنی بەهارێک،
پڕ لە تۆ.

..…………
وێنەکە کارێکی هونەری فۆتۆگرافەری پۆڵەندی /
Maria .Bochina
بە سوپاسەوە لە پەیجی فەرمی خۆی وەرگیراوە.

دەواری ئـاشتی.. شیعـر: فریـدون مشیری.. وەرگێڕانی: پشکۆ ناکام

گەر کەسێ جارێک ل□ □ی پرسیم
ئەو ماوەیەی وا لە ژیانای چیت کردوە؟
دەفتەری ژیانمی لەبەر دەمیا بۆ ئەکەمەوە
گریان و خەندە ئەگاتە ئاستی سەرم
ئەوکاتە ئەڵێم :
کە " تۆو " بەتازەیی پەرش و بڵاوە
تا چرۆ ئەکا…تا بەردار ئەبێ
زۆری ماوە

لە ژێر ئەم ئاسمانە شینە بێ کۆتاییە
لەهەر گۆرانیەک چەندین جەسارەتم هەبوە
ناوی سەربەرزی عەشقم دووبارە کردەوە
بەم دەنگە شەکەتە ، شایەت
خەوتوویەکم لە چوارلای ئەم دونیایە
بەئاگا هێنایەوە

من ستایشی میهرەبانیم کرد
من جەنگم بەرامبەر خراپکاری کرد
بە ووشک بونی چڵێ گوڵ. ئازارم کێشا
مەرگی "کەناری" لە قەفەسا، غەمباری کردم
لە ئاە وخەفەتی خەڵکا شەوی سەد جار مردم
شەرمەزاری خۆم نیم هەر وەک مەسیح
کە لەوێ هاواری حەسرەت بکرێ
من بە سەبووری ، لەژێر باری دەردەسەریا بووم

بەڵام گەر جەنگ لەگەڵ نا ووشیارەکانا
پێویست بە شمشێر هەڵگرتن بێ
بەرم لێ مەگرە
من ب□ □□ □ی موحیبەتا ڕۆشتم

لە چاوی منا

شمشێر کە لە دەستا بێ
یانی کوشتنی کەسێ

ئەو ڕێ باریکەی کە پیایا تێپەڕیم
نا ووشیاری لە تاریکیا بوو بە ستەم
بڕوا بوون بە ئینسان
چرای شەوی من بوو
شمشێر ، شمشێری دەستی ئەهریمەن بوو
لەو نەبەردەیا
تاکە چەکی من ،گفت و گۆ کردن بوو

گەر شیعرم
لە فیکری ئاگرا نەفرۆشرا
بەڵام دڵم چەشنی تەختە
لەهەردوو سەرەوە سووتا

پەڕەکانی ئەم دەفتەرە
بخوێنەوە ، شایەت بڵێ ی
کە ئایا ئەکرا لەمە زیاتر بسووتێ
.........تۆ بڵێ ی

شەوانی بێ پایان نەنووستم
بە ئاشکرا پەیامی ئینسانم
بۆ ئینسان ووتوە
لە دەشتی دڕک و داڵی دوژمنان
ووتەکانم سرەوی دەواری ئاشتی بوو
شایەت کە زریانێکی قورس بوو
کە ئەبوایە ببوایە
تا بونیادی ئەم ئەهریمانە ڕیشە کێش بکرایە

باو و باپیران
ئامۆژگاریان هەبوە :
درەنگە....درەنگە
تاریکی ڕۆحی زەمینە
وەک ئێمە سەدان هێز
هاوار لە بیابانە

ئەبێ " نوح" ێکی تر
و

تـۆفا نـێکی تر
دونیایـەکی تر دروست کا
و
لـەوێشا سـەرلـە نوێ
........ئیـنسا نـێکی تر

بـەڵام ئـێستا ئـەم کـەسـە تـەنیا بـەسـەبرە
بـە کـۆڵەپشتی پـەرۆشی خـۆی سپاردوە
تا لـە دڵی ئـەم تاریکاییـە نوورێ
........بهـێنـێتـە دەرێ
لـە هـەر لایـەک ڕوونا کی شیعر تـێپـەڕێ
ئـەوا موعجیزەکانی ئیـنسان هـەر ئومـێد بـەخشە
ئـەوا موعجیزەکانی ئیـنسان هـەر ئومـێد بـەخشە

بـەفرێک لـە کاتی زیادکراوا..
شیعری: نـەوزاد بـەندی

ڕۆژێک بـەفر ئـەبارێ و .
من لـەوێ نیم ..
بـە تولـەڕێیـەکی پیریدا ،
خـەریکی بـێنـە و بـەردەی سـەعاتـێکم ،
کـە ئـەیـەوێ بمباتـەوە و
کـە ئـەمـەوێ بیدـۆڕێنم ..
شـەقامـەکان گرژ ئـەبن و
خـۆڵەکان ئـەچنـەوە یـەک و
خرمـەی پـێی ئـەو مناڵانـە دێ ،
ڕائـەکـەن هـەتا مژدەی ئـەوە بدەن بـە دایکیان کـە بـەفر مـەکتـەبی داخست ..
بـەفر ئـەبارێ و ..فریا ناکـەوم
خوێچـەشی بکـەم ، بزانم ،
ڕێژەی فرمـێسکی چـەندێکـە و ..
چـەند گرام مناڵیی تـێکراوە ..

فریا ناکەوم فەحسێکی شەکرەی ب□ □ بکەم
بزانم هەر لە شەقام بەجێی بێڵم یان بیبەم بۆ خەستەخانە ..
پیریی قۆڵم با ئەدات و
ئەڵێ با تا ئەوسەر بڕۆین ..
ڕێگام نادا سەرتاکەی بە ڕیش و قژمەوە ،
بێ بە ئاو و .. بێتە خوارێ ..
ناهێڵێ تەزین دانیشێ و
چایەکم لەگەڵا بخوا ..
قۆڵم با ئەدات و
ئەڵێ با تا ئەوسەر بڕۆین ...... هتد …